

Toimintamalli (vaaliprosessi)

2. Vaalien ja vaalitoiminnan kehittämisen, viestintä ja vaalivalmiuden ylläpito

1. Vaalien aikainen toiminta (vaalikohtainen)

Valmistelu

Äänestys

Laskenta ja
tulospalvelu

Vaalien
jälkeiset
toimenpiteet

Vaalien ohjaus ja seuranta

3. Tukiprosessit

Hankinnat

Tietojärjestelmän
kehittäminen
ja ylläpito

Prosessin nimi

1 Vaalien aikainen toiminta (vaalikohtainen)

1.1 Valmistelu	1.2 Äänestys	1.3 Laskenta ja tulospalvelu	1.4 Vaalien jälkeiset toimenpiteet
1.5 Vaalitoiminnan ohjaus ja seuranta			

Prosessi

Liittymät

Vaatimuksia

Proessin nimi

1.1 Valmistelu (1/3)

<p>Prosessi</p>	<p>1.1.1 Vaaleihin liittyvä päätöksenteko</p>	<p>1.1.2 Tiedotus/ viestintä</p>	<p>1.1.3 Vaalimateriaalin tuottaminen</p>	<p>1.1.4 Vaaliorganisaation valmistelu</p>
<p>Liittymät</p>	<p>mm. vaalipiiri- jaosta, valittavien lukumääristä, pienten äänestysalueiden laskennan yhdistäminen jne.</p>	<p>Tulevaan vaalitapahtumaan liittyvä tiedotus kaikille osallistujatahoille</p>	<p>Vaaleihin liittyvän materiaalin (ohjeet, oppaat jne.) suunnittelu, tuottaminen ja jakelu</p>	<p>Vaalitapahtuman vaatiman vaaliorganisaation perustaminen (vaalilautakunnat, ennakkoköäänestyspaikat)</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>Käytetäänkö kunnassa sähköistä äänestämistä</p>	<p>Sähköinen tiedonvälitys sisäisesti</p> <p>Sähköinen tietopalvelu</p>	<p>8. Aineiston tuottaminen sähkö. muodossa</p>	<p>1. Äänestyslaitteiden käyttöönotto ja testaus (systemaattinen)</p> <p>1. Tietoliikenne yhteydet</p> <p>1. Äänestyskopit sovitettava laitteille</p>
<p>EK, OM</p>	<p>OM, kunnat, vaalipiirit, äänestäjät, äänestyspaikat</p>	<p>OM, tietotekn. palvelutalo, painotalot</p>	<p>OM, kunnat, äänestyspaikat</p>	

Prosessin nimi

1.1 Valmistelu (2/3)

Prosessi	1.1.5 Koulutus	1.1.6 Ehdokasasettelu	1.1.7 Ehdokaslistojen laatiminen
Liittymät	Vaaliviranomaisten kouluttaminen	Ehdokasasettelu ja ehdokasrekisterin perustaminen	Ehdokasasettelun pohjalta laadittavat listat ja näiden tulostus & jakelu
Vaatimuksia	1. Tekninen osaaminen	5. Ehdokkaiden tietotojen sähköinen toimitus ja vaali- kelpoisuuden tarkastus 5. Ehdokastietojen työstäminen yhteis- työssä puolueen edustajan kanssa	1.1.7. Ehdokaslistojen painattaminen. Tukea listojen laatimiseen numerointiin ym.
	1. Päätteiden hallinta paikanpäällä / etähallinta	5. Tunnistaminen	
	OM , äänestys- viranomaiset	puolueet , vaalipiirilautakunnat, VRK	OM

Prosessin nimi

1.1 Valmistelu (3/3)

<p>Prosessi</p>	<p>1.1.8 Äänioikeusrekisterin muodostaminen</p>	<p>1.1.9 Äänestysoikeuteen liittyvien oikaisuvaatimusten käsittely</p>	<p>1.1.10 VAT käyttöönotto</p>	<p>1.1.11 Vaailuetteloiden laatiminen, jakelu ja tarkastaminen</p>
<p>Liittymät</p>	<p>Äänioikeus rekisterin laatiminen ja tarkastaminen ja äänioikeus ilmoituksen postitus</p>	<p>Mahdollisten oikaisuvaatimusten käsittely</p>	<p>Vaailtietojärjestel- män käyttöönotto ja testaus</p>	<p>Vaailuetteloiden laatiminen äänioikeusrekister- istä ja näiden jakelu/tarkastami- nen</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>2. Äänestäjälle mahdollisuus tarkistaa tiedot sähköisesti</p> <p>2. Oikaisuvaatimus sähköisesti</p> <p>2. Tunnistaminen</p> <p>3. Tietolähde ehdokkaiden osalta (avoin rajapinta)</p>		<p>1.&6. Käyttöto ja testaus / päätelaitteet</p> <p>1.&6. Päätelaite- standardit</p> <p>3. Järjestelmän skaalautuvuus / laitealusta / alhainen käyttöön- otto kynnyks</p>	<p>Jakelu sähköisesti</p>
<p>VRK, Tietotekn. toimittaja</p>	<p>Maistraatit, oikeusistuimet</p>	<p>Tietotekn. toimittaja, OM</p>	<p>Tietotekn. toimittaja, kunnat, OM</p>	

Prosessin nimi

1.2 Äänestys

Prosessi	<div data-bbox="347 1348 576 1765">1.2.1 Ennakoäänestys eri äänestyspaikoissa</div> <div data-bbox="347 900 576 1317">1.2.2 Ennakoäänestys- asiakirjojen tarkastus</div> <div data-bbox="347 439 576 792">1.2.3 Vaalipäivän äänestys</div>
Littymät	
Vaatimuksia	<div data-bbox="1321 808 1453 1352">Käyttöliittymänä portaali (kansalais/viranomais)</div> <div data-bbox="1321 232 1453 748">Eri vaalityyppien hoitaminen yhdellä kertaa</div>

Prosessin nimi

1.2.1 Ennakköäänestys eri äänestyspaikoissa

<p>Prosessi</p>	<p>1.2.1.1 Äänestäjän tunnistaminen ja äänioikeuden toteaminen</p>	<p>1.2.1.2 Äänestys</p>	<p>1.2.1.3 Äänioikeusrekisteriin merkintä</p>	<p>1.2.1.4 Kuoren postitus</p>
<p>Liittymät</p>	<p>Tarkastetaan äänestäjän äänestyskelpoisuus</p>	<p>Äänestäjä kirjaa oman ehdokkaan numeron</p>	<p>Äänestäjän äänioikeus merkittään käytetyksi</p>	<p>Suljettu äänestyskuori toimitetaan ko. kunnan keskusvaalilauta kunnalle</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>1. & 6. Tunnistaminen</p>	<p>1. Äänestäjälle vaihtoehdot näkyviin (ao. vaalipiiriin)</p> <p>1. Tyhjän äänestys mahdollisuus</p> <p>Tietoturva, erityisesti jos vähän koneääninä. Koneellisen äänestämisen kokeilussa rajoite suuriin äänestysalueisiin / paikkakuntalaisiin?</p>	<p>1&6 sähköisessä äänestämässä automattisesti</p> <p>1&6 Ennakköäännten pitäminen salassa ennen varsinaista askentaa. Tekniset äännten salaaminen?</p>	<p>1&6 Äännten siirto ja säilytys sähköistä</p> <p>1&6 Tietoturva: ajallinen yhteys äänen ja äänestysluettelon välillä sähköisessä äänestyksessä</p>

Prosessin nimi

1.2.2 Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastus

Prosessi

1.2.2.1
Saapuvien
äänestyskuorien
tarkastus

1.2.2.2
Mahdollinen kuorien
siirto oikealle
viranomaiselle

1.2.2.3
Mahdollinen
merkintä
äänioikeusrekisteriin

1.2.2.4
Vaalikuorten
lajittelu
äänestysalueittain

Littymät

Tarkastetaan
äänestyskuoret
niiden saavuttua

Väärälle
viranomaiselle
tulleen kuorien
toimittaminen
oikealle
viranomaiselle

Mikäli
äänioikeutta ei ole
kirjattu käytetyksi
suoritetaan
kirjaus

Äänestyskuoret
lajitellaan
äänestysalueittai
n myöhempiä
laskemista
varten

Kuntien keskusvaali-
lautakunnat

Kuntien keskusvaali-
lautakunnat

Kuntien keskusvaali-
lautakunnat

Kuntien keskusvaali-
lautakunnat

Vaatimuksia

1. & 6. sähköisessä äänestämässä vaiheet jäävät pois

1&6 lajittelua ei
ehkä voida tehdä
jos ei tarpeeksi
vaalikuoria

Proessin nimi

1.2.3 Vaalipäivän äänestys

<p>Prosessi</p>	<p>1.2.3.1 Äänestäjän tunnistaminen ja äänioikeuden toteaminen</p>	<p>1.2.3.2 Äänestys</p>	<p>1.2.3.3 Äänioikeusrekisteriin merkintä</p>
<p>Liittymät</p>	<p>Tarkastetaan äänestäjän äänestyskelpoisuus</p> <p>vaaliviranomainen, äänestäjä</p>	<p>Äänestäjä kirjaa oman ehdokkaan numeron</p> <p>äänestäjä, vaaliavustaja</p>	<p>Äänestäjän äänioikeus merkittään käytetyksi</p> <p>vaaliviranomainen</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>1 Tunnistaminen</p> <p>3 Vaalityyppien erot tunnistamisessa</p> <p>Äänestyspaikka- riippumattomuus</p>	<p>Äänen ja äänestäjän erottaminen</p> <p>1 & 6 Sähköinen äänestyssovellus</p> <p>3 Äänestyspaikka- riippumattomuus on mahdollista koneella äänestettäessä</p>	<p>Tietoturva, erityisesti jos vähän koneääniä. Äänestysalueiden yhdistäminen? Voiko äänestäjä tarkistaa sähköisesti, että ääni on mennyt perille</p> <p>Sähköinen äänioikeusrekisteri</p>

Prosessin nimi

1.3 Laskenta ja tulospalvelu

<p>Prosessi</p>	<p>1.3.1 Ennakoöänten laskenta äänestysalueittain</p>	<p>1.3.2 Vaalipäivän äänten laskenta</p>	<p>1.3.3 Tulosten syöttö ja laskenta</p>	<p>1.3.4 Tulospalvelu</p>	<p>1.3.5 Tarkastuslaskenta ja tuloksen vahvistaminen</p>
<p>Liittymät</p>	<p>Keskusvaali- lautakunnat, vaalipiirilauta- kunnat</p>	<p>Vaalilautakunta</p>	<p>Keskusvaali- lautakunnat, vaalipiirilauta- kunnat</p>	<p>Keskusvaali- lautakunnat, vaalipiirilauta- kunnat, media</p>	<p>Keskusvaali- lautakunnat, vaalipiirilauta- kunnat</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>Manuaalisesta laskennasta automaattiseen</p>				<p>1&6 tarkistus laskentaa ei tarvita</p>
<p>Laskennan kahdentaminen eri operaattoreille – riskinä, että tulosten erotessa jouduttaisiin uusiin vaaleihin</p>		<p>Varautuminen tuloslaskenta-järjestelmän muutoksiin</p>			<p>4. Sähköinen tulospalvelu 4. Äänestys-aktiivisuuden reaaliaikainen esitys</p>
<p>Äänen ja henkilön pitäminen yhdessä ja henkilöille mahd. tarkistaa annettu ääni Ei tarkista laskentaa ja voi aiheuttaa vaikeuksia</p>					

Ääntenlaskennan tulosten syöttäminen vaalitietojärjestelmään

Tulostietojen perusteella annettava vaalitulosinformaatio

Tarkastuslaskennan jälkeinen vaalituloksen vahvistaminen

Prosessin nimi

1.4 Vaalien jälkeiset toimenpiteet

<p>Prosessi</p>	<p>1.4.1 Valituksien käsittely</p>	<p>1.4.2 Ilmoitus vaalirahoituksesta</p>	<p>1.4.3 Äänioikeusrekisterin hävittäminen</p>	<p>1.4.4 Arkistointi</p>	<p>1.4.5 Vaaliorganisaation purku</p>
<p>Liittymät</p>	<p>Mahdollisten valitusten käsittely</p>	<p>Valituiksi tulleilta ehdokkailta tiedot vaalirahoituksesta</p>	<p>Laadittujen rekisterien hävittäminen</p>	<p>Vaalitietojärjestelmässä olevan tiedon arkistointi sovituilta osin + muu vaalimateriaali</p>	<p>Vaaleihin liittyvien tarvikkeiden säilytys jne.</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>oikeusistuimet</p>	<p>valitut ehdokkaat</p>	<p>OM, TE</p>	<p>OM, TE</p>	<p>vaaliviranomaiset</p>
<p></p>	<p>5. Sähköinen ilmoitus</p>	<p>1 6 sähköisten äänten arkistointi. Äänet säilyvät vaalikauden sähköisessä muodossa. Sähköiset äänet arkistoidaan summina.</p>	<p>1 teknisten laitteiden ym. purku</p>	<p></p>	<p></p>

Prosessin nimi

1.5 Vaalitoiminnan ohjaus ja seuranta

<p>Prosessi</p>	<p>1.5.1 Vaalitoiminnan ohjaus ja viestintä</p>	<p>1.5.2 Vaalitoiminnan seuraaminen</p>
<p>Liittymät</p>	<p>Vaaliviranomaisten ohjaus vaalitoimintaan liittyen</p>	<p>OM, vaaliviranomaiset</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>Sähköinen viestintäkanava</p>	<p>1&6 teknisen järjestelmän toiminnan seuranta</p> <p>1&6 järjestelmien käytön seuranta</p>

Prosessin nimi

2. Vaalien ja vaalitoiminnan kehittämisen, viestintä ja vaalivalmiuden ylläpito

<p>Prosessi</p>	<p>2.1 Vaalivalmiuden ylläpito</p>	<p>2.2 Vaalien ja vaalitoiminnan kehittämisen</p>	<p>2.3 Viestintä</p>	<p>2.4 Asiakaspalvelu? esim. jos tarjotaan kunnille ?</p>
<p>Liittymät</p>	<p>Lakisääteisen vaalivalmiuden jatkuva ylläpito</p>	<p>Vaalitoiminnan kehittäminen ja muutostarpeisiin reagoiminen</p>	<p>Vaalitietojärjestelmän mahdollistaminen palveluiden tarjoaminen/myyminen</p>	<p>OM, kunnat, TE</p> <p>OM</p> <p>OM, TE</p> <p>OM</p>
<p>Vaatimuksia</p>	<p>Jatkuva vaalivalmius</p>	<p>Varautuminen uusiin vaalimuotoihin</p>	<p>Portaali kansalaisille</p>	<p>Sopiminen, oikeudet, tekniset tehtävät, opastus, käyttöön-otto järjestelmän puitteissa</p>

Prosessin nimi

3. Tukiprosessit

<p>Prosessi</p>	<div data-bbox="316 1473 544 1843" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>3.1 Hankinnat (palvelut, laitteet, tarvikkeet)</p> </div> <div data-bbox="320 786 549 1189" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>3.2 Tietojärjestelmän kehittäminen ja ylläpito</p> </div>
<p>Liittymät</p>	<div data-bbox="863 1473 1075 1861" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>OM, kunnat</p> </div> <div data-bbox="655 757 852 1173" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Vaalitietojärjestelmän kehittäminen niin, että se palvelee luotettavasti vaalitoimintaa</p> </div> <div data-bbox="868 786 1080 1173" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>OM, TE</p> </div>
<p>Vaatimuksia</p>	<div data-bbox="1106 1473 1287 1861" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>1&6 Järjestelyt liittyen laitteiden hankintaan</p> </div>